

In di da legria per la Rumantschia

La professura da rumantsch a l'Universitad da Friburg po vegnir mantegnida er en l'avegnir

DA MARTIN CABALZAR

■ **Grazia ad ina cunvegna tranter l'Universitad da Friburg e la Scola auta da pedagogia a Cuira po la professura da rumantsch a Friburg vegnir mantegnida era suenter il pensiunament da Georges Darms. La piazza è actualmain scritta or, candidats qualifitgads èn avant maun.** Quai han tant il rector da l'Universitad da Friburg *Guido Vergauwen* sco il rector da la Scola auta da pedagogia a Cuira *Johannes Flury* pudì confermar ier a la conferenza da medias. En preschientscha dal president da la Lia Rumantscha *Duri Bezzola* e dal secretari general *Urs Cadruvi* han ils dus cussegliers guvernativs *Martin Jäger* (GR) ed *Isabelle Chassot* (FR) pudì firmar il contract da cooperaziun.

Ina strategia surordinada

La presidenta da la Conferenza svizra dals directurs d'educaziun *Isabelle Chassot* ha punctuà en quest connex che la cunvegna gist firmada saja in «important element d'ina strategia superiura che vul evitar en l'avegnir duplicitads tranter ils instituts ed uschia era tegnair quint dal dumber modest da studentas e students da lingua rumantscha». Entant che l'Universitad da Turtig mettia vinavant la litteratura en il center s'occupia la professura a l'Universitad da Friburg cunzunt da temas linguisticis e didacticis sco er a las dumondas da la plurilinguitad.

Las experienzas recaltgadas cun la coordinaziun da la furmaziun academica per la lingua rumantscha possian allura era survir per stabilir pli tard ina strategia per la lingua taliana.

A la conferenza da medias: vicerector Thomas Hunkeler, rector Guido Vergauwen, cuss. guvernativa Isabelle Chassot, cuss. guvernativ Martin Jäger, president Robert Ambühl e rector Johannes Flury (da san.).

FOTO O. ITEM

Motivs istorics e reals

Tenor cusseglier guvernativ *Martin Jäger* datti per in rinforzament dals lioms tranter ils chantuns da Friburg e Grischun, resp. tranter l'Universitad da Friburg e la Scola auta da pedagogia a Cuira buns motivs, tant istorics sco reals.

En quest connex fa *Martin Jäger* allusiun al cusseglier naziunal grischun e «cumbattant per in catolicissem politic e

social» *Caspar Decurtins*, numnaus «il liun da Trun» che ha fundau ensemen cul cusseglier guvernativ friburghes *Georges Python* 1899 l'Universitad da Friburg. *Decurtins* seigi ius lezza gada per la mesa Europa entuorn per recutar buns professers. Cun la nova cunvegna fetschian il chantun biling Freiburg/Fribourg ed il chantun triling Graubünden/Grigioni/Grischun lavur cumineivla.

Situaziun da win-win

Sco chantuns plurilingvs sajan Grischun e Friburg adattads per stgaffir punts tranter las differentas culturas linguisticas da la Svizra. Ils dus chantuns sappian exactamain tge che pluringuitad muntia e tge problems e tge schanzas che sa resultian da questa situaziun. «Cun crear l'institut per plurilinguitad ha Friburg considerà la plurilinguitad sco schanza

ed il Grischun profita d'in partenadi privilegià cun quest institut, ha ditg *Martin Jäger*. Il cumportament vers la plurilinguitad na saja betg static, mabain stoppia vegnir definì adina da nov per pudair mantegnair in equiliber dinamic.

La cunvegna preschenta stgaffeschia ina situaziun da win-win. «La cuminanza linguistica dals Rumantschs obtegna in plaz en il mund academic, e l'Universitad da Friburg in partenari stabil cunzunt era per la furmaziun da la magistraglia», punctuescha *Jäger*.

Blers elements communabels

Cussegliera guvernativa *Isabelle Chassot* accentuescha ils elements communabels tranter Friburg e Grischun. Ins saja adisà da pledar pliras linguas e da viver en pliras culturas. I saja l'incumbensa da las universitads e scolas autas da promover il rumantsch sco disciplina academica e la cohesiun tranter las cuminanzas linguisticas. L'Universitad da Friburg saja cunscienza da questa incarica. Uschia haja l'universitad purschì gia dapi 1957 prelecziuns en u davart la lingua rumantscha. Els onns otganta saja questa purschida vegnida engrondida e dapi 1991 datti ina professura da rumantsch.

Dal mantegniment da la professura a l'Universitad da Friburg vegnia era la Scola auta da pedagogia a Cuira a profitar. Uschè spert sco l'elecziun dal nov ordinari saja terminada vegnian tant el sco ses collavuratur er ad instruir a Cuira. Quai saja in bel regal per il 125avel anniversari da la Alma Mater Friburgensis. Per quest post dettia i tuttavia aspirants valabels, han punctuà ils recturs *Johannes Flury* sco er *Thomas Hunkeler*.